

Fylgiskjal I.**Samþykkt nr. 170, um öryggi við notkun efna við vinnu.**

Allsherjarþing Alþjóðavinnuáráðs, sem kom saman til 77. þingsetu sinnar í Genf 6. júní 1990 eftir kvaðningu stjórnarnefndar alþjóðavinnuáráðs, gefur gaum að alþjóðlegum samþykktum og tillögum um vinnuáráð og einkum Samþykkt og Tillögu um varnir gegn eitrunarhættu frá bensení frá 1971, Samþykkt og Tillögu um varnir gegn og eftirlit með áhættu í starfi vegna efna sem valda krabbameini frá 1974, Samþykkt og Tillögu um verndun verkamanna gegn hættu frá loftmengun, hávaða og titringi á vinnustað frá 1977, Samþykkt og Tillögu um öryggi og heilbrigði og starfsumhverfi frá 1981, Samþykkt og Tillögu um heilsugæslu á vinnustöðum frá 1985, Samþykkt og Tillögu um öryggi við notkun asbests frá 1986 og lista yfir atvinnusjúkdóma eins og hann var eftir breytingar 1980, en hann var gerður að fylgiskjali með Samþykkt um bætur vegna slysa við vinnu frá 1964,

og gefur gaum að því að vernd starfsmanna fyrir hættulegum áhrifum efna eykur um leið vernd almennings og umhverfisins og gefur gaum að því að starfsmenn þarfnast og hafa rétt til þess að fá upplýsingar um þau efni sem þeir nota við vinnu og telur að nauðsynlegt sé að koma í veg fyrir eða draga úr tíðni sjúkdóma og slysa við vinnu af völdum efna með því að:

- a. tryggja að öll efni séu metin í því skyni að ákvarða hve hættuleg þau séu,
- b. gera atvinnurekendum kleift að fá frá seljendum upplýsingar um efni sem notuð eru við vinnu svo að þeir geti gert árangursríkar ráðstafanir sem duga til að vernda starfsmenn fyrir hættu af völdum efna,
- c. gefa starfsmönnum upplýsingar um þau efni sem notuð eru á vinnustað þeirra og viðeigandi varnarráðstafanir svo að þeir geti tekið virkan þátt í þeim,
- d. setja reglur um slíkar ráðstafanir til að tryggja að efni séu notuð með öruggum hætti og tekur tillit þess að þörf er fyrir samvinnu um Alþjóðaáætlunina um öryggi fyrir efnun milli Alþjóðavinnuáráðs, Umhverfisáætlunar Sameinuðu þjóðanna og Alþjóðaheilbrigðismálastofnunarinnar, svo og við Matvæla- og landbúnaðarstofnun Sameinuðu þjóðanna og Iðnþróunarstofnun Sameinuðu þjóðanna, og gefur gaum að viðeigandi gögnum, reglum og leiðbeiningum sem þessar stofnanir gefa út og þar eð þingið hefur samþykkt tiltekna ábendingar um öryggi við notkun efna við vinnu, sem er fimmta mál á dagskrá þessa þings, og þar eð þingið hefur ákveðið að þessar ábendingar skuli gerðar í formi alþjóðasamþykktar, gerir þingið í dag, 25. júní 1990, eftirfarandi samþykkt sem nefna má Samþykkt um efni, 1990:

I. Gildissvið og skilgreiningar.**1. gr.**

1. Þessi samþykkt á við um öll svið atvinnustarfsemi þar sem efni eru notuð.
2. Hlutadeigandi stjórnvald í aðildarríki sem hefur fullgilt þessa samþykkt að höfðu samráði við hlutadeigandi aðila vinnuáráðsins og með tilliti til mats á þeirri hættu sem um er að ræða og þeim ráðstöfunum sem gerðar hafa verið:
 - a. getur undanþegið tiltekna flokka atvinnustarfsemi, framkvæmda eða vara frá ákvæðum samþykktarinnar almennt eða einstökum ákvæðum hennar:
 - i. ef upp koma sérstök og veruleg vandamál og
 - ii. ef alhliða vernd, sem veitt er samkvæmt ákvæðum laga og venja í hlutadeigandi landi, er engu minni en hún væri ef ákvæðum samþykktarinnar yrði beitt til fulls,

- b. skal gera sérstakar ráðstafanir til að láta leynilegar upplýsingar liggja í þagnargildi ef vitneskja samkeppnisaðila um þær gæti valdið atvinnurekanda tjóni, svo fremi það stofni ekki öryggi og heilsu starfsmanna í voða.
- 3. Þessi samþykkt á ekki við um hluti sem stofna starfsmönnum ekki í hættu vegna hættulegra efna við venjulegar aðstæður eða aðstæður sem eðlilegt má teljast að fyrirsjáanlegar séu við notkun.
- 4. Þessi samþykkt á ekki við um lífverur heldur aðeins efni sem koma frá lífverum.

2. gr.

Í þessari samþykkt:

- a. táknar hugtakið „efni“ frumefni, efnasambönd og efnablöndur, jafnt náttúruleg sem efnasmíð;
- b. nær hugtakið „hættulegt efni“ yfir hvers konar efni sem skilgreint hefur verið sem hættulegt efni skv. 6. gr. eða ef viðeigandi upplýsingar eru fyrir hendi sem benda til þess að efnið sé hættulegt;
- c. táknar hugtakið „notkun efna við vinnu“ hvers konar atvinnustarfsemi sem getur valdið því að starfsmaður verði fyrir mengun frá efnum, m.a. við:
 - i. framleiðslu efna;
 - ii. meðhöndlun efna;
 - iii. geymslu efna;
 - iv. flutning efna;
 - v. losun eða meðferð efnaúrgangs;
 - vi. dreifingu efna af völdum atvinnustarfsemi;
 - vii. viðhald, viðgerðir og hreinsun tækja og íláta sem notuð eru í tengslum við efni;
- d. táknar hugtakið „greinar atvinnustarfsemi“ allar starfsgreinar þar sem starfsmenn eru ráðnir til starfa, m.a. til þjónustu hjá hinu opinbera;
- e. táknar hugtakið „hlutur“ hlut sem er formaður eða mótaður með sérstökum hætti við framleiðslu eða hefur upprunalegt form og notkun hans í því formi er að nokkru eða öllu leyti háð formi hans eða mótun;
- f. táknar hugtakið „trúnaðarmenn starfsmanna“ menn sem hlotið hafa viðurkenningu sem slíkir samkvæmt lögum eða venjum landsins í samræmi við Samþykkt um vernd og aðstöðu trúnaðarmanna verkamanna frá 1971.

II. Almenn ákvæði.

3. gr.

Haft skal samráð við samtök hlutaðeigandi aðila vinnumarkaðarins um þær ráðstafanir sem áformað er að gera í því skyni að framfylgja ákvæðum samþykktarinnar.

4. gr.

Sérhverju aðildarríki ber að móta, framkvæma og endurskoða reglulega samræmda stefnu um öryggi við notkun efna við vinnu með hliðsjón af aðstæðum og starfsvenjum í landinu og í samráði við samtök hlutaðeigandi aðila vinnumarkaðarins.

5. gr.

Hlutaðeigandi stjórnvald skal hafa vald til að banna eða takmarka notkun tiltekinna hættulegra efna ef slíkt verður réttlætt af heilsufars- eða öryggisástæðum, eða að krefjast þess að tilkynnt sé um væntanlega notkun slíkra efna og leitað verði heimildar til þess.

III. Flokkun og viðlíka aðgerðir.

6. gr.

FLOKKUNARKERFI

1. Hlutaðeigandi stjórnvald eða stofnun, sem hlutaðeigandi stjórnvald hefur samþykkt eða viðurkennt samkvæmt þeim stöðlum sem í gildi eru í landinu eða á alþjóðavettvangi, skal setja reglur um kerfi eða tiltekna mælikvarða vegna flokkunar á öllum eignum með tilliti til gerðar þeirra og að hve miklu leyti þau valda hættu fyrir heilsu manna og umhverfi, svo og í því skyni að kanna gildi upplýsinga sem krafist er til að unnt sé að meta hvort tiltekið efni er hættulegt.
2. Ákvarða má hættulega eiginleika blandna úr tveimur eða fleiri eignum með því að meta þá hættu sem stafar af hverju þeirra.
3. Ef um er að ræða flutninga skal í slíkum reglum um kerfi eða mælikvarða tekið tillit til tillagna Sameinuðu þjóðanna um flutning á hættulegum vörum.
4. Gildissvið slíkra flokkunarkerfa og beiting skal smám saman færð út.

7. gr.

ÁLETRANIR OG MERKINGAR

1. Á öllum eignum skulu vera merkingar sem gefa til kynna hver þau eru.
2. Hættuleg efni skulu auk þess auðkennd á auðskiljanlegan hátt fyrir starfsmenn þannig að veittar séu nauðsynlegar upplýsingar um notkun þeirra, hvaða hættu stafar af þeim og hverjar öryggisráðstafanir beri að gera.
3. (1) Hlutaðeigandi stjórnvald eða stofnun, sem hlutaðeigandi stjórnvald hefur samþykkt eða viðurkennt samkvæmt þeim stöðlum sem í gildi eru í landinu eða á alþjóðavettvangi, skal setja reglur um þær kröfur um merkingar eða áletranir sem gerðar eru í samræmi við ákvæði 1. og 2. tölul. þessarar greinar.
(2) Ef um er að ræða flutninga skal tekið tillit til Tillagna Sameinuðu þjóðanna um flutning á hættulegum vörum varðandi slíkar kröfur.

8. gr.

ÖRYGGISLEIÐBEININGAR UM NOTKUN EFNASAMBANDA

1. Atvinnurekendur skulu fá afhentar öryggisleiðbeiningar með nákvæmum upplýsingum um heiti hættulegra efna, seljanda, flokkun, þá hættu sem af þeim stafar, öryggisráðstafanir og hvað beri að gera í neyðartilvikum.
2. Hlutaðeigandi stjórnvald eða stofnun, sem hlutaðeigandi stjórnvald hefur samþykkt eða viðurkennt samkvæmt þeim stöðlum sem í gildi eru í landinu eða á alþjóðavettvangi, skal setja reglur um hvernig gengið skuli frá öryggisleiðbeiningum um notkun efna.
3. Hið efnafræðilega eða almenna heiti sem notað er til að auðkenna efni í öryggisleiðbeiningum um notkun efna skal vera hið sama og það sem notað er á merkimiða.

9. gr.

ÁBYRGÐ SELJENDA

1. Seljendur efna, hvort sem það eru framleiðendur, innflytjendur eða dreifiaðilar, skulu tryggja:
 - a. að slík efni hafi verið flokkuð samkvæmt ákvæðum 6. gr. um vitneskju um eiginleika þeirra og könnun fyrirbyggjandi upplýsinga eða metin samkvæmt ákvæðum í 3. tölul. þessarar greinar;
 - b. að slík efni séu merkt þannig að unnt sé að greina hver þau eru samkvæmt ákvæðum 1. tölul. 7. gr.;

- c. að hættuleg efni, sem þeir selja, séu merkt samkvæmt ákvæðum 2. tölul. 7. gr.;
 - d. að öryggisleiðbeiningar um notkun efna séu samin um slík hættuleg efni samkvæmt ákvæðum 1. tölul. 8. gr. og að atvinnurekendur fái þau afhent.
2. Seljendur hættulegra efna skulu tryggja að nýjar merkingar og nýjar öryggisleiðbeiningar um notkun efna séu samdar og afhentar atvinnurekendum, með þeim hætti sem lög og venjur í landinu mæla fyrir um, ef nýjar viðeigandi upplýsingar um öryggi og heilbrigði koma fram.
 3. Seljendur efna sem hafa ekki enn verið flokkuð samkvæmt ákvæðum 6. gr., skulu auðkenna þau efni sem þeir selja og hafa metið eftir að hafa kannað þær upplýsingar sem fyrirbyggjandi eru í því skyni að ákvarða hvort um er að ræða hættuleg efni.

IV. Ábyrgð atvinnurekenda.

10. gr.

AUÐKENNING

1. Atvinnurekendur skulu tryggja að öll efni, sem notuð eru við vinnu, séu merkt eða auðkennd samkvæmt ákvæðum 7. gr. og að fyrir hendi séu öryggisleiðbeiningar um notkun efna samkvæmt ákvæðum 8. gr. og þau séu tiltæk starfsmönnum og trúnaðarmönnum þeirra.
2. Atvinnurekendum, sem fá í hendur efni sem hafa ekki verið merkt eða auðkennd samkvæmt ákvæðum 7. gr. eða ekki hafa verið samdar öryggisleiðbeiningar fyrir samkvæmt ákvæðum 8. gr., er skylt að afla viðeigandi upplýsinga frá seljanda eða öðrum aðila sem er þeim tiltækur og er þeim ekki heimilt að nota slík efni fyrr en slíkra upplýsinga hefur verið aflað.
3. Atvinnurekendum er skylt að tryggja að aðeins þau efni, sem flokkuð hafa verið samkvæmt ákvæðum 6. gr. og borin hafa verið kennsl á eða þau metin samkvæmt ákvæðum 3. tölul. 9. gr., og merkt hafa verið eða auðkennd samkvæmt ákvæðum 7. gr., séu notuð og allar nauðsynlegar öryggisráðstafanir hafi verið gerðar við notkun þeirra.
4. Atvinnurekendum er skylt að halda skrá yfir þau hættulegu efni sem notuð eru á vinnustað og skal í henni vitnað til viðeigandi öryggisleiðbeininga um notkun efna. Slík skrá skal vera aðgengileg fyrir alla starfsmenn og trúnaðarmenn þeirra.

11. gr.

TILFLUTNINGUR EFNA

Atvinnurekendum er skylt að tryggja, þegar efni eru flutt milli íláta eða tækja, að innihald þeirra sé auðkennt með þeim hætti að starfsmönnum sé ljóst hver þau eru, hvaða hætta er samfara notkun þeirra og hverjar varúðarráðstafanir beri að gera.

12. gr.

MENGUN SEM STARFSMENN VERÐA FYRIR

Atvinnurekendum er skylt:

- a. að tryggja að starfsmenn verði ekki fyrir mengun yfir mengunarmörkum eða öðrum mengunarviðmiðunum sem hlutaðeigandi yfirvöld, eða aðilar sem hlutaðeigandi yfirvöld hafa viðurkennt, hafa sett í því skyni að meta og hafa eftirlit með aðstæðum á vinnustað, í samræmi við innlenda eða alþjóðlega staðla;
- b. að meta þá mengun sem starfsmenn verða fyrir frá hættulegum efnum,
- c. að mæla og skrá þá mengun sem starfsmenn verða fyrir frá hættulegum efnum þegar slíkt er nauðsynlegt í því skyni að tryggja öryggi þeirra og heilsu eða hlutaðeigandi stjórnvald kann að mæla fyrir um;

- d. að tryggja að skrár um eftirlit með vinnuumhverfi og mælingar á þeirri mengun sem starfsmenn verða fyrir frá hættulegum efnum séu varðveittar í þann tíma sem hlutaðeigandi stjórnvald mælir fyrir um og séu aðgengilegar fyrir starfsmenn og trúnaðarmenn þeirra.

13. gr.

EFTIRLIT MEÐ NOTKUN

1. Atvinnurekendum er skylt að meta þá hættu sem stafar af notkun efna við vinnu og vernda starfsmenn fyrir slíkri hættu með því að gera viðeigandi ráðstafanir, m.a. með því að:
 - a. nota þau efni sem koma í veg fyrir eða draga úr hættu;
 - b. beita þeirri tækni sem kemur í veg fyrir eða dregur úr hættu;
 - c. beita viðeigandi verkfræðilegum stjórnunaraðferðum;
 - d. beita þeim vinnukerfum eða vinnuvenjum sem koma í veg fyrir eða draga úr hættu;
 - e. gera viðeigandi ráðstafanir varðandi mengun;
 - f. þegar framangreindar ráðstafanir eru ófullnægjandi skal hafa til reiðu persónulegan hlífðarbúnað og fatnað, starfsmanni að kostnaðarlausu, sjá til þess að slíkum búnaði og fatnaði sé haldið við með eðlilegum hætti og gera ráðstafanir til að tryggja að slíkur búnaðar og fatnaður sé notaður.
2. Atvinnurekendum er skylt að:
 - a. takmarka áhrif hættulegra efna á starfsmenn í því skyni að vernda öryggi þeirra og heilsu;
 - b. veita skyndihjálp;
 - c. gera ráðstafanir til að fást við neyðartilvik.

14. gr.

FÖRGUN

Með hættulegum efni, sem ekki er lengur þörf fyrir, og ílát, sem hafa verið losuð en í kunna að leynast leifar af hættulegum efnum, skal farið eða þeim komið fyrir með þeim hætti að komið sé í veg fyrir eða dregið úr hættu fyrir öryggi og heilsu manna og fyrir öryggi umhverfisins samkvæmt ákvæðum landslaga og venja.

15. gr.

UPPLÝSINGAR OG ÞJÁLFUN

- Atvinnurekendum er skylt að:
- a. upplýsa starfsmenn um hvaða hættu þeim stafar af því að verða fyrir áhrifum af þeim efnum sem notuð eru á vinnustað;
 - b. leiðbeina starfsmönnum um hvernig þeir geti nálgast og notað þær upplýsingar sem er að finna á merkimiðum og í öryggisleiðbeiningum um notkun efna;
 - c. nota öryggisleiðbeiningar um notkun efna, svo og upplýsingar sem eiga við á vinnustað, sem forsendu leiðbeininga handa starfsmönnum og skulu þær vera skriflegar ef það á við;
 - d. veita starfsmönnum stöðuga þjálfun í starfsaðferðum og venjum sem hlíta ber í öryggisskyni við notkun efna við vinnu.

16. gr.

SAMVINNA

Atvinnurekendum er skylt að rækja skyldur sínar með þeim hætti að hafa sem nánast samstarf við starfsmenn eða trúnaðarmenn þeirra um öryggi við notkun efna við vinnu.

V. Skyldur starfsmanna.

17. gr.

1. Starfsmönnum er skylt að hafa sem nánast samstarf við atvinnurekendur sína þegar þeir eru að rækja skyldur sínar og hlíta öllum ráðstöfunum og venjum varðandi öryggi við notkun efna við vinnu.
2. Starfsmönnum er skylt að gera allar viðeigandi ráðstafanir til að koma í veg fyrir og draga úr hættu fyrir sig sjálfa og aðra við notkun efna við vinnu.

VI. Réttur starfsmanna og trúnaðarmanna þeirra.

18. gr.

1. Starfsmenn eiga rétt á að hverfa af vettvangi ef þeir hafa rökstuddan grun um að öryggi þeirra eða heilsa sé í bráðri og alvarlegri hættu vegna notkunar efna. Í slíkum tilvikum er þeim skylt að tilkynna verkstjóra sínum um það án tafar.
2. Starfsmenn, sem hverfa af vettvangi þar sem hætta er á ferðum samkvæmt ákvæðum í 1. tölul. þessarar greinar eða gera þær ráðstafanir sem þeir eiga rétt á samkvæmt þessari samþykkt, skulu njóta verndar fyrir óeðlilegum afleiðingum gerða sinna.
3. Hlutaðeigandi starfsmenn og trúnaðarmenn þeirra eiga rétt á:
 - a. að fá upplýsingar um hvaða efni eru notuð við vinnu, hverjir eru hinir hættulegu eiginleikar slíkra efna, varúðarráðstafanir, fræðslu og þjálfun;
 - b. að fá upplýsingar sem tilgreindar eru á merkmíðum og auðkennum;
 - c. að fá í hendur öryggisleiðbeiningar um notkun efna;
 - d. öllum öðrum upplýsingum sem skylt er að halda til haga samkvæmt þessari samþykkt.
4. Ef upplýsingar um tiltekið efni í efnablöndu gæti valdið atvinnurekanda tjóni, ef þær komast í hendur samkeppnisaðila hans, er atvinnurekanda heimilt, þegar hann veitir upplýsingar samkvæmt ákvæðum 3. tölul. hér að ofan, að halda því leyndu hvert hið tiltekna efni er með þeim hætti sem hlutaðeigandi stjórnvald, sem tilgreint er í 2. tölul. þessari samþykkt.

VII. Ábyrgð útflutningsríkja.

19. gr.

Ef bannað er í útflutningsríki, sem á aðild að þessari samþykkt, að hafa tiltekin hættuleg efni til ákveðinna eða hvers konar nota, vegna öryggis og heilsu starfsmanna við vinnu, skal það tilkynnt innflutningsríki og ástæður fyrir því.

20. gr.

Formlegar fullgildingar þessarar samþykktar skulu sendar forstjóra alþjóðavinnuálagsskrifstofunnar til skrásetningar.

21. gr.

1. Þessi samþykkt skal einungis vera bindandi fyrir þau aðildarríki Alþjóðavinnuálagsskrifstofunnar sem hafa látið forstjórann skrá fullgildingar sínar.
2. Hún gengur í gildi tólf mánuðum eftir að fullgildingar tveggja aðildarríkja hafa verið skráðar hjá forstjóranum.
3. Síðan gengur þessi samþykkt í gildi að því er snertir hvert aðildarríki tólf mánuðum eftir að fullgilding þess hefur verið skráð.

22. gr.

1. Aðildarríki, sem fullgilt hefur samþykkt þessa, getur sagt henni upp að liðnum tíu árum frá fyrstu gildistöku hennar. Tilkynningu um uppsögn skal senda forstjóra alþjóðavinnu-

málaskrifstofunnar til skrásetningar. Slík uppsögn öðlast ekki gildi fyrir en ár er liðið frá skrásetningardegi hennar.

2. Sérhvert aðildarríki, sem fullgilt hefur samþykkt þessa en notfærir sér ekki innan árs frá lokum tíu ára tímabilsins, sem um getur í fyrri tölulið, rétt þann til uppsagnar sem kveðið er á um í þessari grein, skal bundið af henni í annað tíu ára tímabil, en síðan getur það sagt henni upp að loknu hverju tíu ára tímabili í samræmi við ákvæði þessarar greinar.

23. gr.

1. Forstjóri alþjóðavinnumálaskrifstofunnar skal tilkynna öllum aðildarríkjum Alþjóðavinnumálastofnunarinnar skráningu allra fullgildinga og uppsagna sem aðildarríki stofnunarinnar hafa sent honum.
2. Þegar forstjórinn tilkynnir aðildarríkjum stofnunarinnar skrásetningu annarrar fullgildingarinnar, sem honum berst, skal hann vekja athygli þeirra á hvaða dag samþykktin gangi í gildi.

24. gr.

Forstjóri alþjóðavinnumálaskrifstofunnar skal senda aðalritara Sameinuðu þjóðanna til skrásetningar, skv. 102. gr. sáttmála Sameinuðu þjóðanna, allar upplýsingar um fullgildingar og uppsagnir sem hann hefur skrásett í samræmi við ákvæði undanfarandi greina.

25. gr.

Þegar stjórn alþjóðavinnumálaskrifstofunnar kann að álíta það nauðsynlegt skal hún leggja fyrir allsherjarþingið skýrslu um framkvæmd þessarar samþykktar og athuga jafnframt hvort æskilegt sé að setja á dagskrá þingsins endurskoðun hennar allrar eða hluta hennar.

26. gr.

1. Ef þingið gerir nýja samþykkt, sem breytir þessari samþykkt að öllu eða nokkru leyti, og sú samþykkt mælir ekki fyrir um á annan veg, þá skal:
 - a. fullgilding aðildarríkis á hinni nýju samþykkt ipso jure hafa í för með sér tafarlausa uppsögn þessarar samþykktar, þrátt fyrir ákvæði 22. gr. hér að framan, ef hin nýja samþykkt öðlast gildi og þá frá þeim tíma þegar það gerist;
 - b. aðildarríkjum ekki heimilt að fullgilda þessa samþykkt eftir að hin nýja samþykkt hefur öðlast gildi.
2. Þessi samþykkt skal, hvað sem öðru líður, halda gildi sínu hvað snertir form og efni í þeim aðildarríkjum sem hafa fullgilt hana en ekki hina nýju samþykkt.

27. gr.

Enskur og franskur texti þessarar samþykktar eru jafngildir.